

groep. Ze voerde enkele sabotagedaden uit en verzamelde spionagegegevens. Wij hebben de indruk dat de 'Leeuwengarde' het in die richting niet verder bracht dan tot het maken van plannen (waar overigens ook de doodstraf op stond). Masselman had zijn aandacht vooral gericht op datgene wat men te doen had als Duitsland ineenstortte. Zelf zou hij dan als 'Algemeen Militair Commandant' optreden en hij hoopte dan in actie te kunnen komen met een geheim leger dat, van onderen af, uit brigades, korpsen en vendels bestond; de namen van alle aangeslotenen (één- tot tweeduizend) werden in '41 in duplo-kaartsystemen verwerkt. Wapens bezat men overigens niet of nauwelijks en na het oprollen van de Amsterdamse 'Geuzen'-groep (maart '41) bleven, schijnt het, van de 'Leeuwengarde' alleen kernen in Rotterdam en Arnhem actief tot ook zij begin '42 opgerold werden. Uit hun rijen werden meer dan vijf-en-twintig personen ter dood veroordeeld en gefusilleerd, onder wie van As en Masselman.

*

De paramilitaire organisaties die wij tot dusver noemden, zijn verdwenen zonder dat zij tijdens de bezetting op de een of andere wijze een voortzetting vonden. Die voortzetting deed zich echter wèl voor bij de laatste twee organisaties die wij in dit verband willen behandelen: de Ordedienst en het Legioen Oud-Frontstrijders. Zij zijn in de zomer van '41 onder de naam 'Ordedienst' samengesmolten en het is deze Ordedienst, of OD, die wij, zij het onder andere leiding, nog in de laatste fase van de bezetting zullen aantreffen. Terwijl bovendien de tot dusver beschreven groepen hetzij een plaatselijk, hetzij een regionaal karakter droegen, kan men in het geval van de Ordedienst van een nationale organisatie spreken – een organisatie overigens die men zich, opnieuw, niet al te hecht moet voorstellen. Het Legioen Oud-Frontstrijders heeft zich niet zo breed kunnen ontwikkelen; het had zijn vertakkingen in hoofdzaak in het westen des lands.

Het initiatief tot de vorming van dit Legioen was eind mei, begin juni '40 door drie in Amsterdam werkzame hoofdamttenaren genomen: ir. T. W. de Tourton Bruyns, inspecteur der domeinen, ir. J. A. van Heerde, verbonden aan de dienst van publieke werken der Gemeente Amsterdam, en ir. B. ten Bosch, een functionaris van de plaatselijke telefoondienst. Van hen drieën was de Tourton Bruyns, die in mei '98 bij Breda geboren was, de sterkste figuur, 'nogal een autoriteit', zei van Heerde later, 'een